

ISTÓK ILONA¹ – ISTÓK BÉLA²

„HANGULATKELTŐ” NYELVÉSZET? EMODZSIK A NYELVTANTANÍTÁSBAN

¹Móra Ferenc Alapiskola, Nemesócsa²Selye János Egyetem Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék

1. Bevezetés

2015-ben a világhírű Oxford Dictionary az „Arc örömkönnyekkel” (*Face with Tears of Joy*) nevű emodzsit, azaz a sírva röhögős szmájlit választotta „Az év szavának”. Mivel nem egy valódi lexémáról, hanem „csak” egy piktogramról (egy képjelről) van szó, meglepő, hogy sem a nyelvőrök, sem pedig a tanárok nem tiltakoztak a döntés ellen (Danesi 2017). Vajon tényleg többet mond egy emodzsi ezer szónál? Megalapozottak-e azok az aggályok, amelyek szerint a „digitális képszók” vissza-repíthetnek bennünket a barlangrajzok (az írásnélküliség) korába? Segítségünkre lehetnek-e e „rajzocskák” a nyelvtan tanításában, az egyes problémakörök érdekesebbé tételében?

2. A kezdetektől a koronamodzsigig

A japán eredetű *emodzsi* ('képjel') kifejezés az *e* ('kép') és a *modzsi* ('karakter') szavak összetételével keletkezett, nyelvünkbe pedig feltehetően angol közvetítéssel került (lásd: ang. *emoji*). Marcel Danesi az emodzsit egyszerűen csak *képszónak* (*picture-word*) nevezi (2017: 2). Olyan kis méretű, általában arcot, tárgyat, cselekvést stb. jelölő képről van tehát szó, amely a szövegben a szavak (szórészek, írásjelek) mellett, de akár azok helyén is megjelenhet.

Az emodzsi feltalálója Shigetaka Kurita, aki 1998-ban egy japán mobilszolgáltató cég számára hozott létre egy 176 piktogramból álló gyűjteményt (Bátky 2018, Kovács 2019). Az elemek száma azóta folyamatosan növekszik, a *Unicode* adatai szerint pedig 2020-ban már a 3300-at is meghaladta (W1).

Az emodzsi használatát tudományos igényű mérő *Emojipedia* (W2) nyolc különböző csoportba sorolja az apró képeket: 1. szmájlik és emberek; 2. állatok és természet; 3. ételek és italok; 4. tevékenységek; 5. utazás és helyek; 6. tárgyak; 7. szimbólumok; 8. zászlók. A legnépszerűbb emodzsi a kezdetek óta az első kategóriába tartozó, a közvetlen kommunikáció nonverbális és szupraszegmentális elemeit helyettesítő arcképek, az ún. szmájlik. 2020 elején a legtöbbit használt Twitter-képszók zömét is ezek alkotják (Broni 2020a): 1. „Arc örömkönnyekkel”

(*Face with Tears of Joy*); 2. „Hangosan zokogó arc” (*Loudly Crying Face*); 3. „Eszedző arc” (*Pleading Face*); 4. „Gurul a nevetéstől” (*Rolling on the Floor Laughing*); 5. „Vörös szív” (*Red Heart*). A fentebb idézett kutatás szerint ma már minden ötödik tweet (Twitter-bejegyzés) tartalmaz legalább egy emodzsit.

A koronavírus-járvány kitörése után szinte azonnal megjelentek, illetve reszemantizálódtak a fertőzést vagy a megelőzés egyes módjait vizualizáló emodzsik, ezeket összefoglaló néven *koronamodzsik*nak nevezhetjük (Istók-Lőrincz 2020: 89). Az *Emojipeda* tweeteken (Twitter-bejegyzéseken) végzett kutatása szerint az „Arc egészségügyi maszkkal” (*Face with Medical Mask*) és a „Mikroba” (*Microbe*) nevű piktogramok voltak a legnépszerűbb koronamodzsik 2020 első hónapjaiban (Broni 2020b). Az előbbi egyes alakváltozatai Magyarország és a határon túli országok magyarlakta településeinek a vírusnyelvi arculatát is jelentősen befolyásolták (lásd: 1–2. ábra), hiszen fontos szerepet játszottak a figyelemkeltésben. Mindezt Nyíri Kristóf (2000) ezredfordulón megfogalmazott szavai is alátámasztják: „az emberek előbbben képekben gondolkoznak, s csak azután szavakban”.

1–2. ábra: Koronamodzsik a vírus elleni harcban
(képek Dél-Komáromból és Észak-Komáromból)

3. Emotikonok vagy emodzsik?

A hétköznapi nyelvhasználó általában az *emotikon* szó szinonimájaként, annak divatosabb variánsaként tekint az *emodzsik* (angol írásmóddal: *emoji*) kifejezésre. Ennek egyik oka a két lexéma hasonló hangzása (a szavak elejének egybeesése: *emo*), téves etimológiai rokonítása (ang. *emotion* 'érzelem' > *emo*): míg az angol *emoticon* ('hangulatjel') kifejezés az *emotion* ('érzelem') és az *icon* ('jelkép') tényszók összerántásával, addig a japán eredetű *emodzsik* ('képjel') az *e* ('kép') és a *modzsik* ('karakter') szavak összetételével keletkezett. Mindez azt jelenti, hogy a két kifejezés elejének hangzásbeli azonossága csupán a véletlen műve (Dürscheid–Siever 2017: 258–259).

A szinomaként való használat másik fő indítékát a két entitás képiségében látjuk: míg azonban az emotikonok csupán **képszerűek** (a billentyűzettel bevitt – tulajdonképpen **írt** – karakterek formálják azzá őket), addig az emodzsik valódi, egységes (ASCII-karakterekre nem bontható) **képek**.

A megkülönböztetés hiánya azzal is magyarázható, hogy az emotikonok, valamint a „Szmájlik és emberek” csoportba tartozó emodzsik is alkalmasak az érzelmeink, hangulataink kifejezésére: nevezhetjük őket (boldogságot, szomorúságot, lehangoltságot, közönyt stb. ábrázoló) szmájliknak, azaz mosolykódnak. A *Szómagyarító* weboldalon (W3) számos további szinonimáját, magyarított változatát találjuk a „smiley”-nak: *pofacs, vigyora, kacifej, hisztikon, érzjel* stb.

Az érzelemkifejező emotikonok és emodzsik azonosságának érzetét erősíti az egyes felületek automatikus jelátalakító funkciója is, amely lehetővé teszi, hogy bizonyos gondolatainkat emotikonként írjuk le, de már emodzsiként olvassuk el. Az érzelmeket kifejező emodzsik szerkezeti szempontból képek, szemantikájuk alapján viszont akár emotikonoknak (‘érzelmeket kifejező jelek’) is tekinthetők.

A felhasználók a két entitás közötti legnagyobb különbségnek nem is annyira a felépítésbeli, megjelenítésbeli, illetve bevíteli eltéréseket, de sokkal inkább a jelkészletben rejlő lehetőségeket vagy éppen korlátokat érzékelik: az emodzsik ugyanis az emotikonokkal szemben nemcsak emóciók, hanem tárgyak, állatok, tevékenységek stb. megjelenítésére is alkalmasak (a főbb különbségek érzékelésére lásd: 1. táblázat).

		emotikon (hangulatjel)	emodzsi (képszó)
1.	eredete	amerikai (nyugati), Scott E. Fahlmann (1982)	japán (keleti), Shigetaka Kurita (1998)
2.	a kifejezés létrehozásának módja	szóösszerántás (ang.): <i>emotion</i> ‘érzelem’ + <i>icon</i> ‘jelkép’	szóösszetétel (jap.): <i>e</i> ‘kép’ + <i>modzsi</i> ‘karakter’
3.	felépítése	általában két-három ASCII-karakter (írásjel, betű, szám) kombinálása	egy kisebb egységekre nem bontható Unicode- karakter (egységes jel)
4.	a szövegbe kerülés módja	billentyűzet segítségével (beírás, bepötyögés)	emodzsikészletből (beszúrás, beillesztés)
5.	megjelenítése	képszerű	képi
6.	a szmájli megjelenítése	:) :(☺ ☹
7.	kiterjesztése	szűkebb (csak érzelmek)	tágabb (érzelmek, tárgyak, állatok stb.)

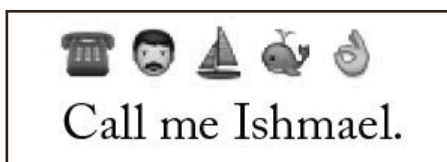
1. táblázat: Az emotikonok és az emodzsik összevetése

4. Új „világnyelv” születik? Elfelejtetünk írni?

Képszókkal nemcsak az interneten, hanem pl. könyvekben, filmekben, óriásplakátokon, pólókon, matricákon is találkozhatunk. Az emodzsi páratlan népszerűségének az érzetét kelti Christa Dürscheid legújabb tanulmányának (2020) a címe is: *Emojis sind überall* [Emodzsi mindenütt]. Meg kell azonban jegyeznünk, hogy nem mindenki örül az emodzsi nagy fokú terjedésének: „Van, akik szerint elrontja és torzítja az írott nyelvet, egyesek úgy vélik, szabályosan újra meg kell tanulnunk írni és olvasni, mert már lassan annyi lesz a kis kép a szövegben, mint a betű” (Bátky 2018). E pesszimista nézet végső soron azt sugallja, hogy az ember – maga mögött hagyva az alfabetikus írást – újra visszatérhet a barlangrajzok korába.

Másképpen – tudományos szempontokat követő módon – értékeli a helyzetet Dürscheid és Frick (2016): a szerzőpáros szerint nem kell félnünk attól, hogy elfelejtünk írni, hiszen az emodzsi nem az írásjelek helyettesítésére, hanem a nyelvi lehetőségeink bővítésére – pl. az érzelem, a hangulat, a szándék pontos kifejezésére, árnyalására – szolgál (Dürscheid–Frick 2016: 119). Hasonlóan vélekedik Lebduska is (2014, idézi Szűts–Törteli Telek 2018: 109): „az emoji kreatív kifejezési formák, és nem az alfabetikus írás és nyelv veszélyeztetői. Az emoji így nem megsemmisítik a nyelvészeti tradíciókat, sokkal inkább egy nemdiskurzív nyelv felé vezető kaput nyitnak tágra, és emlékeztetnek minket, hogy az írásnak mindig is lesz egy vizuális komponense”.

A képszók terjedése egy másik fontos kérdést is felvet: tekinthetjük-e vajon az emodzsi világnyelvnek, illetve egyetemes nyelvnek? Dürscheid és Siever (2017) válasza egyértelmű: az emodzsi világszerte ismert, mégsem minősíthető valódi „nyelvnek”, hiszen nem alkalmas komplex tényállások kifejezésére (Dürscheid–Siever 2017: 261). Bár jól helyettesíthetünk piktogramokkal bizonyos szórészeket, szavakat (általában főneveket), szókapcsolatokat, a hosszabb emodzsiátiratok már képlékennyé, parttalanná teszik az értelmezést. Dürscheid és Frick (2016: 119) szerint ez azzal magyarázható, hogy az emodzsi nem tudunk nyelvtani információkat (pl. időt, számot, esetet) kifejezni. A német és az angol szakirodalomban (pl. Dürscheid–Frick 2016: 118–119, Dürscheid–Siever 2017: 261–264, Danesi 2017: 146) is gyakran említett példa Fred Benensonnak az *Emoji Dick* című „képszóregénye” (2010), amely Herman Melville *Moby Dick* című művének (1851) a teljes „emodzsi fordítása”. A 3. ábrán a regény első mondatának (*Call me Ishmael*. 'Hívjatok Ishmaelnek!') az átíratát („átképezését”) láthatjuk. Kiválóan mutat rá a problémára Marcell Danesi (2017: 146), aki szerint a verbális szöveg ismerete nélkül a képsornak számos más – az eredetitől eltérő – interpretációja is keletkezhet.

3. ábra: Az *Emoji Dick* című regény első mondata (W4)

A képszók kapcsán univerzális nyelvről, jelkészletről sem beszélhetünk, hiszen esetenként kulturális-nyelvi különbségekkel is szembesülhetünk: az „Összetett kéz” (*Folded Hands*) nevű emodzsi Japánban köszönésként, üdvözlésként, más kultúrákban pedig inkább imádkozásra kulcsolt kézként vagy elismerő „tenyérbe csapásként” („pacsiként”) értelmezik (Dürscheid–Frick 2016: 118–119). Még ennél is meglepőbb lehet, hogy a nálunk negatív konnotációt hordozó (pl. az egyet nem értést kifejező) „Kakihalom” (*Pile of Poo*) nevű emodzsi Japánban ‘Sok szerencsét!’ jelentésben is használják (Dürscheid 2020: 62). A nálunk *oké, rendben, tetszik* stb. szavak szinonimájaként előforduló „Felfelé mutató hüvelykujj” (*Thumbs up*) Közél-Kelet, Nyugat-Afrika, Dél-Amerika és Oroszország bizonyos részein a középső ujjunk felmutatásának felel meg (Danesi 2017: 31).

5. Az emodzsi funkciói

Dürscheid és Frick az emodzsi három fontosabb funkcióját nevezi meg: a kommentáló, az illusztráló és az ábrázoló funkciót (2016: 104–105). A kommentáló (attitúd-, érzelemkifejező) funkció a megnyilatkozó megnyilatkozáshoz (verbális szöveghez, képhez, videóhoz stb.) fűzött viszonyát (pl. örömet, meglepettségét, csalódottságát) fejezi ki („kommentálja”) (4. ábra). Jelentősége abban rejlik, hogy alkalmas a nonverbális kommunikáció (pl. a mimika, a gesztikuláció) bizonyos fokú pótlására (vö. uo.).

A screenshot of a Facebook comment. The text reads: "Édes jó Istenem ...azt hiszem most már végleg vége egy korszaknak 😞". The comment is enclosed in a light gray box with a thin black border.

4. ábra: Kommentáló funkció (forrás: Facebook-hozzászólás)

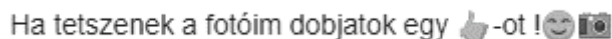
Az illusztráló funkció a verbális szöveg „láthatóvá tételét”, képi árnyalását segíti elő. Az 5. ábra egy házassulandó pár „nagy napjának” emodzsiakkal való vizualizálása, körülírása (a témamegjelölést a poszthoz tartozó esküvői értesítő adja). Az emodzsihalmozás által a posztoló mennyiségmaximát sért (Marx–Weidacher 2014: 148), hiszen olyan információkat (hangulatokat) közöl, amelyek a dátum és az értesítő alapján (az esküvő pusztán tényéből) is nyilvánvalóak. Ugyanez érvényes a csupán egyetlen „redundáns” emodzsi is (lásd: fényképezőgép a 6. ábra végén)

A screenshot of a Facebook post. The text reads: "2020.8.8. ❤️😍😘😁😄😃😂😅😆😇😈😉😊😋😌😍😎😏😐😑😒😓😔😕😖😗😘😙😚😛😜😝😞😟😠😡😢😣😤😥😦😧😨😩😪😫😬😭😮😯😰😱😲😳😴😵😶😷😸😹😺😻😼😽😾😿👶👦👧". The post is enclosed in a light gray box with a thin black border.

5. ábra: Illusztráló funkció (forrás: Facebook-poszt)

Az ábrázoló (referenciális, tartalomkifejező, helyettesítő) funkció szavak, szóré-
szek képi megjelenítésére, helyettesítésére szolgál. A 6. ábrán a „Felfelé mutató
hüvelykujj” (*Thumbs up*) nevű emodzsi a *lájk* morfémát helyettesíti a szövegben.

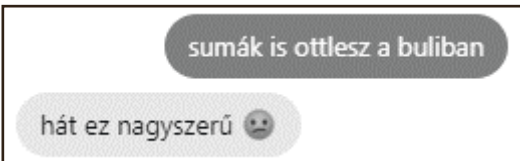
A toldalék ilyen esetekben általában kötőjellel kapcsolódik a piktogramhoz (a szótőhöz). A szöveg végén látható mosolyszimbólum attitűdkifejező, a fényképezőgép pedig cselekvést illusztráló funkciót tölt be.

Ha tetszenek a fotóim dobjatok egy 👍-ot 😊📷

6. ábra: Ábrázoló funkció (forrás: Facebook-poszt)

Az alapvető funkciók mellett az emodzsik további szerepköröket is betölthetnek. Marx és Weidacher (2014: 149) a piktogramok jelentésmódosító funkciójára hívja fel a figyelmet. Ennek tipikus példája az, amikor egy pozitív jelentéstartalmú mondathoz negatív érzelmet kifejező emodzsit kapcsolunk. A 7. ábrán látható „Zavart arc” (*Confused Face*) nevű emodzsi jelzi, hogy az előtte álló verbális szöveg minőségmaximát sért, a válaszoló ugyanis az ellenkezőjét állítja annak, mint amit valójában gondol (nem örül a hírnek). Hasonló megoldás az is, amikor egy túlzást tartalmazó mondathoz (pl. fenyegetés, önfényezés) pozitív hangulatú mosolyszimbólumot kapcsolunk: ezzel jelezzük a másiknak, hogy csak „lódítunk”, ne vegye komolyan a leírtakat. Ha egy mások hangzatos vagy gyakran ismételt kijelentéséhez „Nevető arc”-ot (*Grinning Face*) kapcsolunk, ironikus (kárörvendő) hatást érhetünk el: a Bayern München Barcelona elleni 8:2-es Bajnokok Ligája-győzelmét (2020. aug. 14.) az egyik Real Madrid-szurkoló a *Visca el Barca!* („Éljen a Barca!”) kijelentéssel és az „Arc örömkönnyekkel” (*Face with Tears of Joy*) nevű emodzsik áradatával ünnepelte a Facebookon.

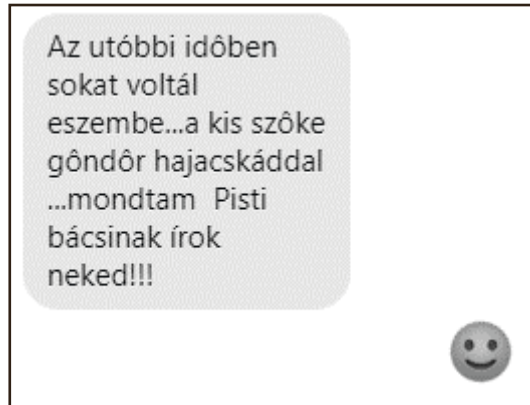

sumák is ottlesz a buliban

hát ez nagyszerű 😊

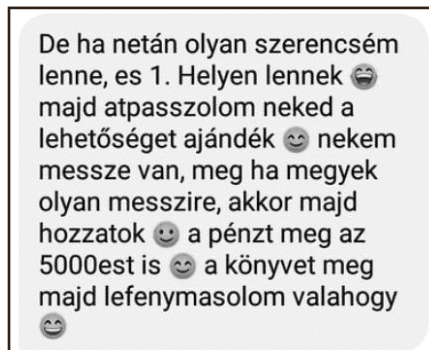
7. ábra: Jelentésmódosító funkció (forrás: Messenger-beszélgetés)

Az azonnali üzenetküldő alkalmazásokban (pl. Facebook Messenger, WhatsApp, Google Hangouts) a piktogramok kapcsolattartó (fatikus) funkciójával is találkozhatunk. Danesi e funkció három alapesetét – az emodzsik üdvözlő, elköszönő és csendelkerülő szerepkörét – nevezi meg (2017: 19). Az „Integető kéz” (*Waving Hand*) vagy a szerelmet kifejező „Vörös szív” (*Red Heart*) nevű emodzsit a beszélgetések elején és végén is használhatjuk. Ha zavarban vagyunk, és nem igazán tudjuk, mit is írhatnánk a feladónak, kézenfekvő megoldás lehet a „kínos csend” elkerülésére a „Finoman mosolygó arc” (*Slightly Smiling Face*) besúrása (lásd: 8. ábra). Egyre népszerűbb, de sokak szerint udvariatlan, érdektelenséget kifejező válasz a (gyakran ismételt) „Felfelé mutató hüvelykujj” (Thumbs up).

8. ábra: Kapcsolattartó funkció (forrás: Messenger-beszélgetés)

A piktoqramok a központozás eszközeként is egyre népszerűbbek (vö. Danesi 2017: 105–106). Az informális üzenetváltásokban „vesszőként”, „pontként” (főleg üzenetzáró „írásjelként”) fordulnak elő (9. ábra). A bloggerek gyakran kiemelésre (figyelemkeltésre) – pl. sorszámozásra, egy új bekezdés jelölésére, egy kulcszó „keretezésére”, hangsúlyosabbá tételére – használják őket posztjaikban, tweetjeikben.

9. ábra: Központozó funkció (forrás: Messenger-beszélgetés)

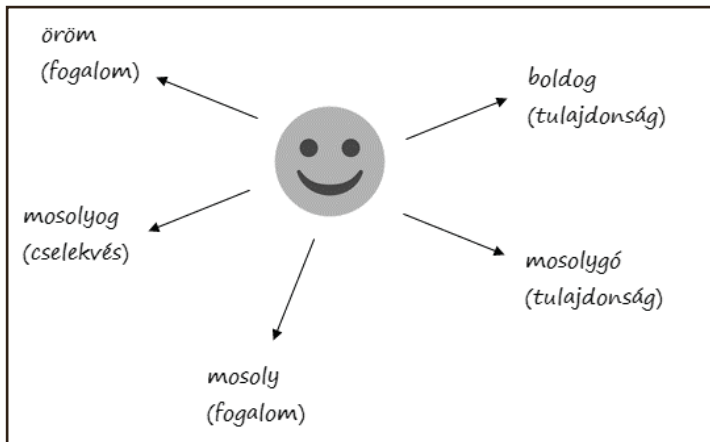
6. Anyanyelvi gyakorlatok emodzsikkal

Az internetről vett vizuális elemek, köztük az emodzsik és a mémek is jól használhatók a különböző nyelvtani témakörök elméleti és gyakorlati feldolgozására (vö. Schirm 2020, Sólyom–Ludányi 2021). Képiségüknek, egyszerű és gyors alkalmazhatóságuknak, valamint állandó aktualitásuknak köszönhetően fontos szerepet játszhatnak a diákok motiválásában. Az alábbiakban olyan feladatokat mutatunk be (Szerdi 2018, 2019; Szőcs 2020; Tóth 2020 alapján), amelyek a Facebook-piktoqramok segítségével befogadhatóbbá, érdekesebbé tehetik az egyes nyelvtani problémaköröket a tanulók számára.

6.1. Szófajtani és morfológiai gyakorlatok

Az emodsziközpontú fogalomtérkép (10. ábra) segítheti a diákok szófajtani kategóriákban való gondolkodását. A piktogramokhoz rendelt fogalmak csoportosítása (a fogalmak közös és eltérő jegyeinek a meghatározása) megkönnyítheti a szófaji kategóriák jelentéstani szempontú körülhatárolásának a megértését (Szerdi 2018: 241).

(1) Hozz létre fogalomtérképet!

10. ábra: Fogalomtérkép (forrás: Szerdi 2018: 241)

Az emodsziközpontú táblázatkitöltés (11. ábra) segíti a diákokat a szófaji kategóriák megkülönböztetésében, emellett pedig alkalmas a hangulatjelek többértelműségének, többszófajúságának az illusztrálására is (Szerdi 2018: 241).

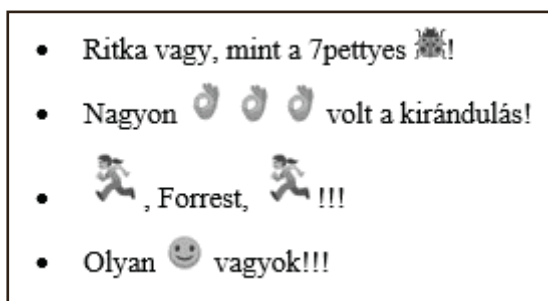
(2) Töltsétek ki a táblázatot a szófaji meghatározásnak megfelelő szavakkal!

	főnév	melléknév	ige	indulatszó
😞				
😱				
😓				
😴				
😨				

11. ábra: Táblázatkitöltés (forrás: Szerdi 2018: 242)

A szavakat helyettesítő piktoqramok „verbális dekódolásával” (12. ábra) rávilágíthatunk az emodzsik jelentésének és szófájának a szövegekörnyezet által való meghatározottságára (Szerdi 2018: 241).

(3) Milyen szófajok szerepét töltik be az alábbi mondatokban található piktoqramok?

12. ábra: Szavakat helyettesítő piktoqramok dekódolása (forrás: Szerdi 2018: 242)

A szófaji osztályok és alosztályok elmélyítését fejlesztik az emodzsik és matricák szófajtani besorolásával foglalkozó feladatok (13. ábra) (Szerdi 2018: 241).

(4)

- a) Milyen mondatszók szerepét tölthetik be az alábbi emodzsik és matricák?
- b) Gyűjtsetek az internetről (pl. Facebook Messenger, Gmail, Skype) további példákat!

13. ábra: Emodzsik és matricák szófajtani besorolása (forrás: Szerdi 2018: 242)

Az aktív és mediális igék (vö. Lengyel 2000: 84–86) megkülönböztetésének a begyakorlására is alkalmasak a cselekvést vagy történést kifejező emodzsik (14. ábra) (Szerdi 2019: 45).

(5)

a) Milyen igét rejthetnek az alábbi emodzsik?

b) Csoportosítsd őket aszerint, hogy cselekvést vagy történést fejeznek-e ki!

	
	
	
Cselekvést kifejező igék:			
Történést kifejező igék:			

14. ábra: Az igei jelentésű emodzsik dekódolása és besorolása az igenemek közé (forrás: Szerdi 2019: 45)

A morfológiai alapfogalmak (pl. tömorféma, toldalékmorféma, szóalak) tisztázására is használhatunk emodzsikat tartalmazó szövegeket (15. ábra). Ezek segítségével rámutathatunk a piktogramok legfőbb morfológiai sajátosságára: nemcsak a tömorfémákat, hanem a toldalékolt szóalakokat is helyettesíthetjük velük.

(6) Figyeld meg az alábbi Facebook-posztokból származó szövegeket! Határozd meg, hogy mely esetekben helyettesít az emodzszi tömorfémát, és mely esetekben toldalékolt szóalakot!

- Tegnap 🍷🍷🍷 volt.
- "Hagyj helyet a ❤️edben azok számára, akik melletted állnak az ☁️ben, mert ők megérdemlik, hogy majd veled gyönyörködjenek a 🌊ban."
- Kedves mindenki! Segítségüket kérném! Mivel még nagyon nagyon kezdő vagyok szeretnék valakit megkérni hogy esetleg ennek a 🐼 alátétnek nem e lenne szíves a leírását elküldeni nekem... Nagyon nagyon nagy köszönet érte 🙏 és amint mondtam nagyon kezdő vagyok 😊

- Egyszer egy indiai hercegnő az édesapjától kapott 🧐 felkeresett egy hindu bölcsöt. Azt kérte tőle, hogy vésson a 🧐 olyan bölcsességet, mely a szomorú napokban vigasztalja, a nehéz helyzetekben bátorítja, a boldog időszakokban pedig óvatosságra int. A bölcs pár nap múlva visszaadta a 🧐. Egyetlen szót vésett bele: „ELMŪLIK” ❤️

15. ábra: Emodzsik besorolása morfológiai jellegük szerint (forrás: Szerdi 2019: 126)

6.2. Frazeológiai gyakorlatok

A piktogramok jól használhatók az ismert magyar szólások és közmondások ábrázolására (16. ábra), illetve azok jelentésének a megvitatására is. Bevihetjük az órára az emodzsikon alapuló internetes frazémagyűjteményeket, illetve kvízeket (pl. Szócs 2020, Tóth 2020), de a diákok kreativitására („képi átírásaira”) is támaszkodhatunk.

(7)

- Milyen szólásokat és közmondásokat takarnak az alábbi emodzsisorok?
- Hozzatok létre saját piktogramsort néhány magyar szólás és közmondás ábrázolására! Próbáljátok meg megfejteni egymás alkotásait!

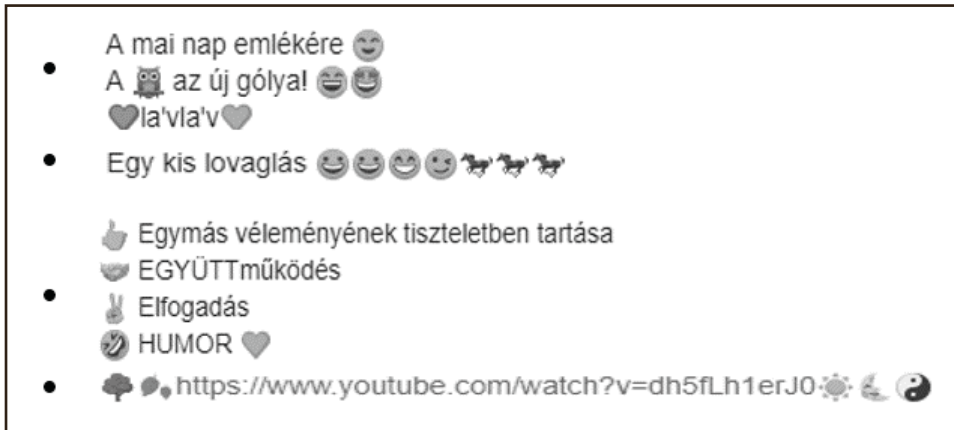
–	📁	🐦	✖	🌴	
–	👕	🐘	✖	👁	🦷
–	🍴	🐱	🍎	😬	
–	👻	✖	➡	👊	
–	😬	🏆			

16. ábra: Emodzsikon alapuló szólások és közmondások dekódolása (Szócs 2020 és Tóth 2020 gyűjteménye alapján)

6.3. Kommunikációs és metanyelvi gyakorlatok

A képi és verbális elemek viszonyának, ekvivalenciájának, felcserélhetőségének a megvitatására szolgál az alábbi három kommunikációs és metanyelvi gyakorlat (17–19. ábra).

(8) Milyen funkciót töltenek be az alábbi példákban az emodzsik?

17. ábra: Az emodzsik funkciójának meghatározása szövegekörnyezetük alapján (forrás: Szerdi 2019: 143–144)

(9)

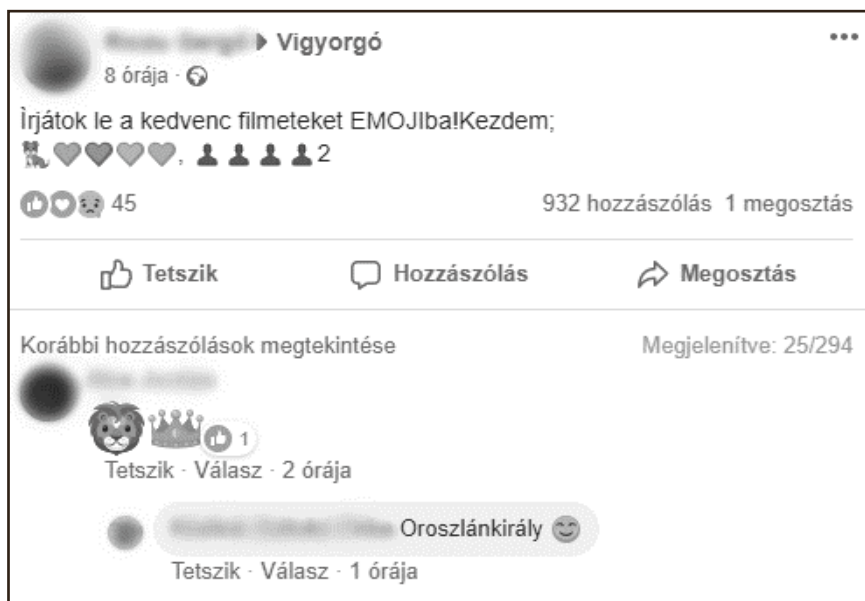
- a) Egészítsd ki vagy helyettesítsd az alábbi párbeszéd egy-egy szavát, mondatát úgy, mintha a volt barátoddal, az álombéli nagy Óvel vagy egy kétbalkezes haveroddal beszélgetnél!
- b) Milyen funkciójuk van a szövegben a beékelte emodzsiknak?

– Szia
– Szia
– Hogy vagy?
– Hááát....
– Mi történt?
– Összetalálkoztam Tomival
– Mesélj!
–

18. ábra: Emodzsik funkcionális alapú alkalmazása (forrás: Szerdi 2019: 144)

(10)

- a) Milyen filmcímet rejt a komment?
- b) Ábrázoljátok emodzsikkal a kedvenc filmetek címét! Próbáljátok meg megfejteni egymás alkotásait!
- c) Vitassátok meg, hogy probléma nélkül helyettesíthető-e egy szöveg emodzsikkal! Megértenétek-e egymást, ha csak emodzsikkal kommunikálhatnátok?

19. ábra: Filmcímek kódolása és dekódolása (forrás: Szerdi 2019: 143)

7. Összegzés

Tanulmányunk elején az emodzsik (képszók) definiálásával, történeti áttekintésével, funkcióival, emotikonoktól való megkülönböztetésével, valamint univerzális nyelvként való meghatározásának problémáival foglalkoztunk. A munka második felében tíz olyan piktogramokra épülő gyakorlatot mutattunk be (Szerdi 2018, 2019; Szócs 2020; Tóth 2020 alapján), amely könnyebbé és motiválóbbá teheti a diákok számára a különböző nyelvtani témakörök befogadását.

FORRÁSOK

- Benenson, Fred (ed.) 2010. *Emoji Dick; or The Whale*. <http://www.czyborra.com/unicode/emojidick.pdf> (2020. 08. 04.)
- Melville, Herman 1851. *Moby Dick; or The Whale*. New York: Harper and Brothers Publishers.

IRODALOM

- Bátky Zoltán 2018. Ma van az emoji világnapja: de honnan jöttek a modern hieroglifák? *PCWorld*. <https://pcworld.hu/pcwlite/emoji-vilagnap-tortenelem-250673.html> (2020. 06. 14.)

- Broni, Keith 2020a. Emoji Use in the New Normal. *Emojipedia*. <https://blog.emojipedia.org/emoji-use-in-the-new-normal/> (2020. 06. 14.)
- Broni, Keith 2020b. Spread of the Coronavirus Emoji. *Emojipedia*. <https://blog.emojipedia.org/spread-of-the-coronavirus-emoji/> (2020. 06. 14.)
- Danesi, Marcel 2017. *The Semiotics of Emoji. The Rise of Visual Language in the Age of the Internet*. London – New York: Bloomsbury Academic. <https://doi.org/10.17645/mac.v5i4.1041>
- Dürscheid, Christa 2020. Emojis sind überall. Schreiben in digitalen Zeiten. *Tv diskurs: Medien in Krisenzeiten* 93/3: 62–65. <https://doi.org/10.5167/uzh-197300>
- Dürscheid, Christa – Frick, Karin 2016. *Schreiben digital. Wie das Internet unsere Alltagskommunikation verändert*. Stuttgart: Alfred Kröner Verlag. <https://doi.org/10.37307/j.2198-2430.2017.04.08>
- Dürscheid, Christa – Siever, Christina Margrit 2017. Jenseits des Alphabets – Kommunikation mit Emojis. *Zeitschrift für germanistische Linguistik* 45/2: 256–285. <https://doi.org/10.1515/zgl-2017-0013>
- Istók Béla – Lőrincz Gábor 2020. A virolingvisztika részterületei. In: Simon Szabolcs (ed.): *12th International Conference of J. Selye University. Language and Literacy Section. Conference Proceedings*. Komárno: J. Selye University. 83–92. <https://doi.org/10.36007/3761.2020.83>
- Kovács Bettina Karolina 2019. Emoji: a virtuális mosoly, ami megváltoztatta a világot. *Konzervtelefon*. https://konzervtelefon.blog.hu/2019/03/14/emojiul_mindenki_tud_de_hogy_szuletett_az_elso_virtualis_mosoly (2020. 06. 14.)
- Lebduska, Lisa. 2014. Emoji, Emoji, What for Art Thou? *Harlot: A Revealing Look at the Arts of Persuasion*. <http://harlotofthearts.org/index.php/harlot/article/view/186/157> (2020. 07. 29.)
- Lengyel Klára 2000. Az ige. In: Keszler Borbála (szerk.): *Magyar grammatika*. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó. 81–94.
- Marx, Konstanze – Weidacher, Georg 2014. *Internetlinguistik. Ein Lehr- und Arbeitsbuch*. Tübingen: Narr Verlag.
- Nyíri Kristóf 2000. A gondolkodás képelemélete. Az ELTE BTK Filozófiai Intézete és Nyelvfilozófiai Kutatócsoportja által 2000. október 5-én és 6-án rendezett *Nyelv, megértés, interpretáció – A nyelv mint a kortárs filozófiai áramlatok közös problémája* c. konferencián tartott előadás. <http://mek.niif.hu/00500/00587/html/> (2020. 06. 16.)
- Schirm Anita 2020. Új szövegtípusok a nyelvtanításban – avagy hogyan szerettessük meg a nyelvtant a diákokkal? In: Istók Béla – Lőrincz Gábor – Lőrincz Julianna – Simon Szabolcs (szerk.): *Tankönyvkutatás – fordított tankönyvek – kétnyelvűség*. Komárom: Selye János Egyetem. 233–256.
- Sólyom Réka – Ludányi Zsófia 2021. „A különírást vajon egybe kell írni?” Helyesírás és humor. Nyelvi ideológiák és metakognitív stratégiák. In: Rási Szilvia – Domonkosi Ágnes – Litovkina Anna – Nemesi Attila László (szerk.): *A humor ösvényein. Válogatás a VI. Magyar Interdiszciplináris Humorkonferencia előadásaiból*. Megjelenés alatt.

- Szerdi Ilona 2018. Szófajtani gyakorlatok netnyelvi példákkal. In: Lőrincz Gábor – Lőrincz Julianna – Simon Szabolcs (szerk.): *A magyar mint anyanyelv, kisebbségi és idegen nyelv oktatási kérdései és oktatási segédletei. A Variológiai Kutatócsoport 8. nemzetközi tankönyvkutató szimpóziumának tanulmányai*. Komárom: Selye János Egyetem. 238–248.
- Szerdi Ilona 2019. *Internetes nyelvhasználat és anyanyelvoktatás*. Doktori disszertáció. Komárom: Selye János Egyetem.
- Szócs Lilla 2020. 20 magyar szólás, közmondás emojikkal leírva. *WMN*. <https://wmn.hu/wmn-zizi/53110-20-magyar-szolas-kozmondas-emojikkal-leirva> (2021. 04. 17.)
- Szűts Zoltán – Törteli Telek Márta 2018. Norma és szabadság a netnyelv talaján. *Hungarológiai Közlemények* 49/1: 101–119. <https://doi.org/10.19090/hk.2018.1.101-119>
- Tóth Flóra 2020. WMN-kvíz: közmondások emojiképekkel. *WMN*. <https://wmn.hu/wmn-play/53029-wmn-kviz-kozmondasok-emojikepekkel> (2021. 04. 17.)

INTERNETES HIVATKOZÁSOK

- W1 = Emoji Counts, v13.0 <https://unicode.org/emoji/charts-13.0/emoji-counts.html> (2020. 06. 14.)
- W2 = Emojipedia. <https://emojipedia.org/> (2020. 06. 14.)
- W3 = Szómagyarító. <https://www.szomagyarito.hu/szocikk.php?id=252> (2020. 06. 21.)
- W4 = Call me Ishmael. [https://thumbs-prod.si-cdn.com/AnwrL-B7aPOoNCTfw7Rl2u7631Q=/800x600/filters:no_upscale\(\)/https://public-media.si-cdn.com/filer/2f/95/2f957d69-fb3f-4eed-b529-641999f5966f/text-me-ishmael.jpg](https://thumbs-prod.si-cdn.com/AnwrL-B7aPOoNCTfw7Rl2u7631Q=/800x600/filters:no_upscale()/https://public-media.si-cdn.com/filer/2f/95/2f957d69-fb3f-4eed-b529-641999f5966f/text-me-ishmael.jpg) (2020. 08. 02.)

SUMMARY

Emotive linguistics? Emojis in lessons of grammar

The paper begins with a definition of the concept of emojis (pictograms) before outlining their history, functions, differences in comparison with emoticons, and the problems surrounding the establishment of emojis as a universal language. In the second half of the paper, ten exercises are presented that work with pictograms (based on Szerdi 2018, 2019; Szócs 2020; Tóth 2020) and can make it easier for students to learn about various areas of linguistics.